

Egy csendőrunoka visszaemlékezése

Veres Simon! Ahogy kimondom ezt a nevet, becsukom a szemem és előttem áll egy szigorú, kemény, tekintélyt parancsoló, becsületes, vitéz ember. A nagypapám az, aki „híven, becsülettel, vitézül” élte le egész életét. Családjá és minden ismerőse mély tiszteletét váltotta ki azzal, ahogy élt, és ahogy emlékezett. Mert emlékezett sokszor, hiszen élete meghatározó része volt az a négy év, melyet magyar csendőrként töltött Gyöngyöspatán. Szinte minden történet, amit mesélt, a csendőr szolgálatról szólt. Büszke volt hívatására, büszke volt arra a négy évre, amit Gyöngyöspatán töltött, s még az üldöztetések és a lejárátások ellenére is vállalta mindig hazaszeretetét.

1912. október 20-án született egy erdélyi kis faluban, Lemhényben. Elmesélte, hogy második osztályos lehetett, mikor egyszer édesapja munkából hazaérkezve – az otthonuktól távol levő cukorgyárban dolgozott – megkérdezte az édesanyjukat, hogy „hát ezek a gyerekek tanulnak valamit?” Az édesanyjuk azt felelte, igen, s főleg a kisebbik fiúnak éles az esze. Ekkor az édesapja azt mondta neki: „Na fiam, írd le: Pocsontök János”. Mivel ez a név kiejtése is elég nehéznek tűnt, úgy gondolta, hogy leírni is nehéz lesz. Miután nagyapám leróttá a betűket egymás után, édesapja átnyújtotta a papírost feleségének azzal a kérdéssel, hogy mi van arra írva (ő maga olvasni nem tudott). Mikor az édesanya bizonyította, hogy bizony a gyerek rendesen leírta a nevet, az apja annyit mondott: „Na fiam, most már mehetsz szolgálni.” A nagypapám hangja a történet mesélésénél itt elcsuklott és azt mondta: „Onnantól kezdve akkor ettem kenyeret, ha másnak dolgoztam.” Édesapjuk nagyon korán elhunyt, így a nagypapa már 15 éves korában családfenntartó lett. De bizony nehezen éltek, mert a 15 éves gyerek nem nagyon talált munkát. A család létfenntartása érdekében mindent megpróbált, minden munkát elvállalt. Két évig volt román hegyivadász, majd jelentkezett Nagyváradon a csendőr iskolába. A felvételin azt kérdezték tőle: „Veres! Magának miért van a jobb válla alább, mint a bal?” Erre ő öntudatosan azt felelte: „Azért tisztelt ezredes úr, mert annyi deszkát hordtam rajta, hogy a Titanic hajó elsüllyedne alatta.” Elmosolyodott a bizottság és felvették a csendőr iskolába. 11 hónapon keresztül minden nap a könyveket bújta és tanult, tanult, hiszen, ahogy a csendőr tízparancsolat is mondja: „Tanulj és tudj; a tudás második fegyvered.”

Az iskola végeztével Gyöngyöspatára helyezték. Első napján, mikor szolgálatba került az ebéd káposztás tézta volt. Azt mesélte, annyit evett, hogy őrsparancsnoka azt mondta: „Veres ne egyen olyan sokat; ne féljen, holnap is ennyi élelem lesz.” Szerette a hívatását, s becsülettel és odaadással végezte a munkát. Szigorú tekintélyt parancsoló ember volt, akit az egész környék tisztelt.

1944. december 24-én fogta el a 14. szovjet hadsereg egy salgótarjáni bányatelepen. Nagyon sokszor elmesélte ezt a történetet, hiszen csodával határos módon szabadult meg. Egy szekrény nagyságú cellába zárták és december 31-én, amikor az orosz tisztek a feleségeikkel ünnepeltek, felvitték és kihallgatták. Az orosz tisztek feleségei beszéltek románul, mint a nagypapa is, mivel két évig volt román hegyivadász. Kiderült, hogy közös ismerősük a tighinai parancsnok, mert a nagypapa 1939 nyarán átképzésen volt Thighinában. A kihallgatás során megjegyezte: „Az ember ne legyen gyilkosa az embernek. Mindenki térjen haza épségen a családjához”. Ekkor tokaji borral és szimphonia cigarettával kínálták, majd a kezébe nyomták az igazolványát és szabadon engedték.

13 napon át tartott a hazaútja vissza Erdélybe, hol szekérrel, hol gyalog, hol vonattal. Hazament, mert mint mondotta, „Én nem megyek se keletre, se nyugatra, mert a szülőföldemet nem hagyom el.” 1945. január végére ért haza Lemhénybe. Ekkor a nép élére állították, mint egy jól ismert komoly embert, akitől remélték, hogy a környéken uralkodó nagy káoszról rendet tud teremteni. Az embereknél sok fegyver maradt ugyanis a háborúból és esténként a puskák ropogtak amint az elvadult társaság fegyverrel vadászott és fosztogatott. Esztelneken, a szomszéd faluban a nagypapa egy gyűlésformát hívott össze, ahol kihirdette, hogy 24 órát ad mindenkinek, hogy a fegyverét adja le, és megígéri, hogy senkitől nem kérdezik, hogy honnan van a fegyver, és senkinek a neve nem kerül feljegyzésre. Este, amint besötétedett, a kapu tetején át dobták be az emberek a fegyvereket, mert bemenni azért mégsem mertek. Reggelre egy szekér-deréknyi fegyver gyűlt össze. Azokat pedig nagypapa bevitte Kézdivásárhelyre és leadta. Onnantól kezdve olyan csend lett a környéken, mint a sírban.

Azt az évet tekintette élete legjobb évének. Ugyanabban az évben nősült is meg és családot alapított. Az azt követő évekről nem nagyon mesélt, bár nem szégyellte, hogy kétkező fizikai munkát végzett, utat és vasutat épített, fűrésztelepen dolgozott. 1972-ben ment nyugdíjba.

Sajnálom, hogy nem értékeltem eléggé az elmesélt történeteit; nem tudtam akkor még felfogni, hogy mit jelentett az, hogy ő magyar csendőr volt. Azt tudtam, hogy nem kis dolog, hiszen az egész faluban, csak ő volt, akinek ez sikerült. Egész életét hivatása tudatában, becsületesen, szorgalmasan és szigorú tekintélyt parancsoló fegyelmezettséggel élte le. Nem féltünk tőle soha, de annyira tiszteltük, hogy szinte felálltunk, amikor meglátogatt minket. Amikor náluk aludtunk a nyári szünetben, amikor nem kellett volna ugyan korán kelni, most is magam előtt látom az arcát, amint reggel 6 órakor megállt az ágy előtt és erélyes hangon a paplant lerántva rólunk és így szólt: „Jó reggelt! Ki az ágyból; derékig hideg vízzel megmosakodni, katonásan! Reggelizni és jöhet a munka!” (- mármint udvarsöprés, gyümölcszedés, stb.) Nagyon rosszul esett a korán kelés, de mégis rögtön kiugrottunk az ágyból és tettük, amit mond. Nem azért, mert féltünk tőle, hanem egyszerűen azért, mert tiszteltük ezt az életvitelt, ahogy ő élt, és ahogy hitt ebben. Életünket a mai napig nagyon meghatározza ez a nevelés, amit az ő életvitele példáján láttunk. Hihetetlen éles esze, tudása nagyon nagyra tette őt. Idén lenne 100 éves. 96 éves korában vette magához az Úr, de tiszta gondolkodása mindvégig megmaradt, tisztában volt az aktuális politikával, a hírekkel és pontosan dátálva mesélte a történeteit még utolsó napjaiban is. Büszke vagyok arra, ami volt, és ahogy élt, és ahogy a hazáját, népét szerette és szolgálta a csendőrség jelszava szerint „híven, becsülettel, vitézül”. A Csendőr tízparancsolatot még az utolsó évében is tökéletesen idézte. Sokszor elmondta: „Takarékoskodj a pénzzel, idővel és energiával, mert a takarékoság hazaszeretet, a pazarlás hazaárulás!”

Emléke legyen áldott!

Veres Simon unokája, Orbán Aranka

Budapest, 2012. június 15.